

Risico op tekenbeten in het openbaar groen

De teek is vooral bekend als bosbewoner. Minder bekend is hoe het zit met teken in het openbaar groen zoals parken en groenstroken.

Teken in openbaar groen

Onderzoek naar aanwezigheid van teken vond in Nederland tot dusver voornamelijk plaats in bos- en natuurgebieden. Locaties binnen de bebouwde kom werden nauwelijks onderzocht, terwijl daar vaak veel mensen actief zijn. In 2015 onderzocht de GGD regio Utrecht in alle 26 gemeenten van de provincie Utrecht eenmalig één locatie met openbaar groen op aanwezigheid van teken.

Methode

Voor de tekenvangsten werd gebruik gemaakt van de standaard vangstmethode waarbij een witte katoenen doek van één vierkante meter over een lengte van 200 meter (dus 200 m² in totaal) over de bodem werd gesleept. Teken leven grotendeels op de bodem en grijpen zich vast aan het doek waarna ze geteld kunnen worden. De te onderzoeken stroken werden zo gekozen dat deze representatief waren voor het hele park. Per park werden stroken bemonsterd in bosschages, op de overgang van bosschages naar grasveld en centraal op de grasvelden. De locaties werden in samenwerking met de gemeenten uitgezocht op basis van ten minste de aanwezigheid van bosjes of struikgewas, de ligging (zoveel mogelijk binnen

de bebouwde kom) en een grote mate van recreatief gebruik door inwoners.

Resultaten

De parken en groenstroken lagen zowel in dorpen als centraal in de grotere steden zoals Amersfoort en Utrecht. Op 17 van de 27 locaties werden teken aangetroffen. De tekendichtheid was in de meeste gevallen laag: gemiddeld werden per locatie 6,4 larven, 3,2 nimfen en 0,4 volwassen teken aangetroffen. Dit is ongeveer een factor tien lager dan in een gemiddeld bosgebied. Op enkele locaties was de tekendichtheid echter vergelijkbaar met bosgebieden. De gevonden teken werden door het RIVM onderzocht op de aanwezigheid van de lymebacterie *Borrelia burgdorferi* sensu lato, waarbij ongeveer 11% van de teken besmet bleek.

De teken werden vooral in de bosschages gevonden, maar hier en daar ook op het grasveld direct naast bosschages. Centraal op grasvelden, ongeacht de frequentie van het maaien, werden geen teken gevonden. De plekken waar teken

Zowel in als direct langs bosschages werden teken gevonden. Gebruikers van dit drukke fietspad zouden via overhangende vegetatie tekenbeten op kunnen lopen. Kinderen die in de bosjes spelen, lopen op deze plek ook risico op een tekenbeet.

werden gevonden waren of rijk aan strooisel (een laag verterend plantmateriaal bovenop de eigenlijke bodem) of ze hadden een dichte laag kruiden of klimop. Zowel de strooisellaag als de dichte begroeiing bieden de teek beschutting tegen één van de twee belangrijkste bedreigingen van de teek: uitdroging. De tweede bedreiging, gebrek aan dierlijke gastheren, kon in dit onderzoek niet worden onderzocht, maar wordt in toekomstig onderzoek verder bestudeerd.

Conclusie

Tijdens het veldwerk bleken vooral spelende kinderen, personen die werkzaam zijn in het groenonderhoud en mensen die de hond uitlaten op plekken te komen waar teken actief zijn. Naast de bestaande landelijke voorlichting kunnen deze groepen mensen extra gewezen worden op tekenbeetrisico's bij bezoek aan het openbaar groen binnen de bebouwde kom.

Vervolgonderzoek

GGD regio Utrecht onderzoekt in samenwerking met Gassner Biologisch Risico Advies, Gemeente Lopik en Gemeente Amersfoort in 2016 en 2017 of het verwijderen van de strooisellaag of lage begroeiing het aantal teken kan terugdringen. Ook wordt onderzocht welke dieren bijdragen aan overleving van teken in de bebouwde kom en hoe gemeenten staan tegenover bepaalde maatregelen om de ziekte van Lyme terug te dringen.

Nascholing Teken en de ziekte van Lyme

Het KAD verzorgt een nascholing over teken en de ziekte van Lyme. Tijdens deze nascholingsdag komen de volgende onderwerpen aan bod:

- biologie en gedrag van de teek
- herkenning van de teek
- geschiedenis van de ziekte van Lyme
- persoonlijke bescherming
- bestrijding van teken

In de middag wordt samen met de docent de leefomgeving van de teek bezocht.

De nascholing Teken en de ziekte van Lyme vindt plaats op 13 februari en 7 april 2017.

Tekst: Fedor Gassner, Gassner Biologisch Risico Advies, Diederik Brandwagt, arts infectieziektebestrijding^{KVMG} GGDrU, Wineke Pronk, sociaal verpleegkundige GGDrU en Ans van Lier, arts maatschappij en gezondheid infectieziektebestrijding^{KVMG} GGDrU

Foto's: Fedor Gassner

Tijdens de tekenvangsten was de interesse van gemeentemedewerkers vaak groot.